

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

**«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ І СВІТОВІЙ
ГУМАНІТАРИСТИЦІ»**

**Матеріали І Всеукраїнської
науково-практичної конференції**

(посвідчення УкрІНТЕІ № 511 від 05 грудня 2023 року)

07 листопада 2024 року

Харків, ХНАДУ

Сучасні тенденції в українській і світовій гуманітаристиці: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 07 листопада 2024 року. Харків: ХНАДУ, 2024. 145 с.

У збірнику репрезентовано наукові розвідки учасників I Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції в українській і світовій гуманітаристиці». Тезові матеріали подано в авторській редакції й автори публікацій несуть персональну відповідальність за порушення правил академічної доброчесності.

Головні тематичні напрями наукової конференції: *знакові події і персоналії в українській гуманітаристиці; завдання викладачів гуманітарних дисциплін у формуванні інформаційного простору України; досвід вивчення гуманітарних дисциплін у країнах Європейського Союзу та США; роль української гуманітаристики у збереженні національної ідентичності.*

Збірник матеріалів конференції стане в нагоді для широкого кола зацікавлених осіб – науковців, викладачів закладів вищої освіти, викладачів закладів фахової передвищої освіти.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

ГОЛОВУЮЧИЙ:

Богомолів В.О. – професор, д-р. техн. наук, ректор Харківського національного автомобільно-дорожнього університету.

ЗАСТУПНИКИ:

Дмитрієв І.А. – професор, д-р. екон. наук, проректор з наукової роботи ХНАДУ;

Холодов А.П. – доцент, канд. техн. наук, директор Навчально-наукового інституту міжнародної освіти і співпраці ХНАДУ;

Нікуліна Н.В. – доцент, канд. філол. наук, зав. кафедри українознавства ХНАДУ;

Ніколаєнко О.О. – доцент, д-р. іст. наук, професор кафедри історії України ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Резван О.О. – професор, д-р. пед. наук, завідувач кафедри психології, педагогіки та мовної підготовки ХНУМГ імені О.М.Бекетова;

Міняйло Р.В. – доцент, д-р. філол. наук, професор кафедри української лінгвістики, літератури та методики навчання Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

Телсжкіна О.О. – професор кафедри психології, педагогіки та мовної підготовки ХНУМГ імені О. М. Бекетова, д-р. філол. наук;

Книщенко Н.П. – доцент, канд. філол. наук, доцент, заступник завідувача кафедри українознавства ХНАДУ;

Крехно Т.І. – доцент, канд. філол. наук, професор кафедри української лінгвістики, літератури та методики навчання Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР:

Бугасівська Ю.В. – канд. пед. наук, доцент кафедри українознавства ХНАДУ.

ЗМІСТ

<i>Бабай Л.В.</i> ГУМАНІТАРНІ ДИСЦИПЛІНИ: РОЛЬ У ФОРМУВАННІ СУЧАСНОГО ІНЖЕНЕРА.....	9
<i>Бадєєва Л.І.</i> РОЗКРИТТЯ ІСТОРИКОМ ВАЦЛАВОМ СОБЄСЬКИМ ПОСТАТІ ГУМАНІСТА XVI СТ. СТАНІСЛАВА ОРІХОВСЬКОГО	11
<i>Берестова А.А., Лисенко Н.О.</i> ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЛІКАРІВ-ЛАБОРАНТІВ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОЇ МЕДИЧНОЇ ПРАКТИКИ	16
<i>Бугаєвська Ю.В.</i> НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА СТРАТЕГІЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ МОДЕЛІ ОСВІТИ.....	20
<i>Бугаєвський В.О., Бугаєвський М.С.</i> ПІДВИЩЕННЯ ІСНУЮЧОГО РІВНЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ	23
<i>Варипаєв О.М., Міносян А.С.</i> САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	25
<i>Золотарьов В.С., Золотарьова С.І.</i> КНЯЗЬ К.В. ОСТРОЗЬКИЙ: ДЕРЖАВОТВОРЧА ТА КУЛЬТУРНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ	27
<i>Ільєнко А.В.</i> ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ СВІДОМОСТІ МАЙБУТНЬОГО ДЕРЖСЛУЖБОВЦЯ	29
<i>Yemelyanova Ye.</i> USING COMPUTER TECHNOLOGIES IN THE DISTANCE LEARNING EDUCATIONAL PROCESS	31

<i>Карась А.В., Дегтярьова К.О.</i> ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УКРАЇНСЬКОМУ ПРОСТОРИ	33
<i>Карпенко Н.О.</i> МОВНА ПІДГОТОВКА ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ.....	36
<i>Кібенко Л.М.</i> СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ДО РОЛІ ВИКЛАДАЧА В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ	39
<i>Книщенко Н.П., Книщенко А.О.</i> СТАНДАРТИЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ЯК ЗАПОРУКА МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ	40
<i>Ковальова К.Д., Лисенко Н.В.</i> ПРОБЛЕМА ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ НЕНОРМАТИВНОЇ ЛЕКСИКИ УКРАЇНСЬКОЇ І АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ	43
<i>Колган О.В., Колган Т.В.</i> РОЛЬ УЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА У ФОРМУВАННІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ	45
<i>Красіков М.М.</i> ФОЛЬКЛОРНО-ЕТНОГРАФІЧНІ ЕКСПЕДИЦІЇ ПО ХАРКІВЩИНІ 2024 РОКУ: З ПОЛЬОВИХ МАТЕРІАЛІВ ПРО ГОРОДНИЦЬКУ МАГІЮ	47
<i>Косенкова І.Д., Бичек А.С.</i> ЗВИВИСТІЙ ШЛЯХ ВИЩИХ ЖІНОЧИХ КУРСІВ У ХАРКОВІ.....	49
<i>Кузнецов В.С.</i> РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У СПОЖИВАЧІВ ІНФОРМАЦІЙНОГО КОНТЕНТУ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ	51
<i>Кузнецова К.Ю.</i> ОСВІТНІ МОДЕЛІ СУЧАСНОГО ПУБЛІЧНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО ДИСКУРСУ	53

<i>Кушнарѡва М.Р., Маторіна Н.М.</i> ДО ПИТАННЯ ПРО АВТОРИТЕТНІ ДЖЕРЕЛА СУЧАСНОГО ДИДАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ	55
<i>Левченко Д.О.</i> ПРОБЛЕМАТИКА РОМАНУ М. КІДРУКА «НЕ ОЗИРАЙСЯ І МОВЧИ».....	57
<i>Lysenko N., Berestova A., Sklyarova T.</i> APPLICATION OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN TEACHING LANGUAGES AT HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	60
<i>Литвинська С.В.</i> РОЛЬ МОВНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ У МІЖКУЛЬТУРНОМУ СПІЛКУВАННІ	63
<i>Malikov V. V.</i> THE ROLE OF THE EDUCATIONAL DISCIPLINE "ETHNIC AND LANGUAGE PROCESSES IN UKRAINE" IN STRENGTHENING NATIONAL IDENTITY	65
<i>Махонько Д.С., Смагло Я.Д.</i> НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЯК ОДНА З ВИЗНАЧАЛЬНИХ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЙ СУСПІЛЬСТВА.....	67
Маторіна Н.М. ПРО ШУЛЬЦІВСЬКУ АНТРОПОЛОГІЧНУ ПОЕТИКУ ДОСВІДУ.....	69
<i>Міносян А.С., Варипаєв О.М.</i> НАЦІОНАЛЬНА ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ ЯК ОСНОВА ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ.....	71
<i>Мотенко Я.В.</i> ГУМАНІТАРНИЙ КОМПОНЕНТ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ЯК ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ КОГНІТИВНОЇ ВІЙНИ.....	73
<i>Непочатов Д.О.</i> ФУНКЦІЇ КІБЕРДИПЛОМАТА ЯК СУБ'ЄКТА ДИПЛОМАТИЧНОГО ПРОЦЕСУ	75

<i>Ніколаєнко О.О.</i> ГЕНДЕРНА ІСТОРІЯ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ	78
<i>Нікуліна Н.В.</i> ГРАК ЯК МОВОЗНАВЧИЙ ПРОЄКТ ЦИФРОВОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ	81
<i>Олешко Н.П.</i> РОЛЬ КУРСУ «ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ» У ЗБЕРЕЖЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	84
<i>Осика С.С.</i> ВИВЧЕННЯ СИНТАКСИСУ ПРОСТОГО РЕЧЕННЯ ЗА ПРОГРАМОЮ ІНТЕГРОВАНОГО МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОГО КУРСУ	86
<i>Осінній І.А.</i> МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ІНТЕГРАЦІЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ	89
<i>Падалка Р.М., Кушнір К.А.</i> ПРОЗОНІМИ В ПРОЦЕСІ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОГО АНАЛІЗУ ТЕКСТУ	91
<i>Прусак П.В.</i> КОУЧИНГ У ПСИХОЛОГІЇ: ВИДИ І ФУНКЦІЇ	93
<i>Резван О.О.</i> ЦІННІСНІ КАТЕГОРІЇ МОЛОДІ В АСПЕКТІ ТЕОРІЇ ПОКОЛІНЬ.....	95
<i>Руденко С.М.</i> ЗМІШАНІ ІНТЕНСИВНІ ПРОГРАМИ «ERASMUS+VIP» З УКРАЇНІСТИКИ У СЕРЕДНІЙ ТА СХІДНІЙ ЄВРОПІ.....	97
<i>Сімцова Є.Я., Клішина Є.О.</i> ХАРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ШЛЯХЕТНИХ ДІВЧАТ – СТОРІЧНИЙ ШЛЯХ ЖІНОЧОЇ ОСВІТИ	100

<i>Скалецька Д.О., Луганцова Є.А.</i> НАВЧАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОРИГІНАЛЬНИХ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	102
<i>Скриннік Н.А., Муравйова О.М.</i> ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	104
<i>Смутьська А.В.</i> ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО СВІДОМОЇ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З ЦИКЛУ МОВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН НА ЮРИДИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ	106
<i>Темнікова І.М., Темніков В.В.</i> ПРОФЕСІЙНИЙ МАЙДАНЧИК УЧИТЕЛІВ І ВИКЛАДАЧІВ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ УКРАЇНСЬКИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ	109
<i>Тетера В.С., Шеховцова Т.О.</i> СУЧАСНІ ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА ЯК ВИКЛИК СФЕРІ ОСВІТИ	110
<i>Телєжкіна О.О.</i> ЗАПИТАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ	112
<i>Тімрова Ю.О.</i> МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ СИНТАКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ОСНОВІ ПРОГРАМОВИХ ТЕКСТІВ.....	116
<i>Требін М.П.</i> ЦИФРОВА ФІЛОСОФІЯ В ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	118
<i>Удовіченко Л.Г.</i> НАУКОВО-ОСВІТНІЙ РЕСУРС УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІЦІЙНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	120

Требін Михайло Петрович

*професор кафедри міжнародних відносин і політичної філософії
ХНЕУ ім. С. Кузнеця, доктор філософських наук, професор
e-mail: mykhailo.trebin@hneu.net*

ЦИФРОВА ФІЛОСОФІЯ В ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Людство вкотре входить в епоху глобальних змін, цього разу в цифрову епоху [1]. У світі, де величезну роль грає цифрова культура, що формується, усі сфери соціального буття та соціальної практики, багато сфер знання трансформуються під впливом інфокомунікативних технологій. Просте використання цифрових технологій у гуманітарних науках, передусім у філософії, викликає складності не тільки методологічного та методичного характеру, а й неясності в самому визначенні сфери застосування.

Під цифровою гуманітаристикою розуміємо міждисциплінарний напрям у розвитку гуманітарних наук, учасниками якого є нове покоління дослідників у соціально-гуманітарній сфері, яке об'єднує фахівців у галузі гуманітарних та соціальних наук, одночасно здатних застосовувати методи, поняття та технології інформатики. Таким чином цифрова гуманітаристика виступає в ролі міждисциплінарної інновації та є продуктом наукової конвергенції і кооперації, що знімає актуальний як для програмістів, так і в першу чергу для гуманітаріїв питання *cui prodest* (лат. – кому вигідно). Проблема, що стоїть перед цифровою гуманітаристикою, полягає в тому, що при значній хабітуалізації цифрових гуманітарних наук у практиках пізнання їхня концептуалізація не завершена. Не існує певної відповіді на запитання – що таке цифрові гуманітарні науки, що в їхніх межах можна знати,

що потрібно робити і на що розраховувати? Чи є цифрові технології просто розширенням інструментарію науки чи змінюють сам характер пізнання? Наскільки релевантними є результати використання тих чи тих цифрових методів? Адже отримана, наприклад, за допомогою нейромереж або великих даних, інформація буває сумнівною в аспекті її значущості.

Подібні концептуальні проблеми зазвичай входять до дослідницького поля філософії. Однак і сама філософія є частиною цих проблем, оскільки також схильна до цифровізації і породжує в умовах інвазії цифрових технологій цифрову філософію. Для того щоб виконати свою метатеоретичну функцію, філософія здійснює функцію самовизначення себе серед цифрових гуманітарних наук. Спочатку термін «цифрова філософія» був концептуалізований Едвардом Фредкіним для позначення нового філософського спрямування, що переосмислює метафізичне вчення Г.В. Ляйбніца в контексті інформаційної теорії, квантової фізики та цифрової фізики [2]. Основою цифрової філософії як напряму західноєвропейської думки стало уявлення про мислення як акт обчислення, а розумових дій як процесів обробки та перетворення інформації. Цифрова філософія спочатку була максимально пов'язана з квантовою теорією та кібернетикою, а також з теорією обчислюваності А. Тюрінга, що робило як результати досліджень, так і сам процес філософствування досить складними та вимагали від філософів міждисциплінарної компетентності й володіння складними категоріями цифрової фізики. Сучасна цифрова філософія розвивається за двома напрямами: перший – осмислити цифровізацію з позицій класичних філософських методологій, орієнтованих передусім на рефлексію та критику цифровізації; другий – прагне розширення філософської методології за допомогою цифрових інструментів та створення нових, обумовлених цифровізацією, форм філософствування.

Література

1. Цифрова епоха: міждисциплінарний дискурс : монографія / [А. А. Гедзик, Т. В. Ковальова, О. Ю. Коцюрба та ін.] ; Аналіт. центр

сучас. гуманітаристики. Харків : Право, 2024. 214 с. DOI: <https://doi.org/10.31359/9786178518141>

2. Fredkin E. An Introduction to Digital Philosophy. International Journal of Theoretical Physics. 2003. Vol. 42, No. 2. P. 189-247. URL: <http://52.7.130.124/wp-content/uploads/2015/07/intro-to-DP.pdf> (accessed date: 30.10.2024).

Удовіченко Лілія Геннадіївна
асистент кафедри українознавства ХНАДУ,
доктор філософії з філології
e-mail: udovichenko_lg@ukr.net

НАУКОВО-ОСВІТНІЙ РЕСУРС УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІЦІЙНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Стандартизація української поліцейної термінології передбачає різноаспектне її вивчення в дореформений і післяреформений періоди, зокрема науково-освітнього ресурсу, що формує продуктивне джерело одиниць означеної системи. У цьому напрямі становлять інтерес напрацювання, спрямовані на практичну діяльність – підготовку кадрів для служби в поліцейних структурах.

Наприклад, проблеми правничої термінології розглянуто в посібниках «Правова термінологія» [7], «Криміналістична термінологія» [10]. На думку Л. І. Чулінди, словниковий склад української термінології юридичної сфери виформовувався з різних джерел, тому важливим є діахронійний підхід до вивчення терміносистем [15, с. 57].

У посібнику «Протидія кримінальним правопорушенням підрозділами карного розшуку МВС України» [12] у процесі теоретичного аналізу здійснено узагальнення матеріалів практичної діяльності оперативних підрозділів Міністерства внутрішніх справ України, розглянуто специфіку, завдання, структуру та принципи діяльності під-

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ І СВІТОВІЙ
ГУМАНІТАРИСТИЦІ**

I Всеукраїнська
науково-практична конференція

07 листопада 2024 року

Харків, ХНАДУ

Відповідальний за випуск *Н.П. Книшенко*

В авторській редакції